

СТАНОВИЩЕ¹

от проф. д-р Тотка Монова, СУ „Св. Климент Охридски“

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации – Визуална комуникация)

с дисертационен труд на тема: „Мултимодални стимули и конструиране на значения и визуални послания. Анализ на комуникативните инструменти на традиционните и онлайн медии през теорията на рамкирането“,

представен от **Йотка Валентинова Панчева**, редовен докторант в катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“ на Факултета по журналистика и масова комуникация

с научен ръководител: **проф. д-р Веселина Вълканова**

I. Оценка на качествата на дисертационния текст

На вниманието ни е представен дисертационен труд в обем от **157 страници**, текстът е структуриран в увод, четири глави, заключение и приноси, приложения, таблици, библиография. Изложението на текста е добре структурирано, изпълнени са стандартните изисквания за представянето на един научен труд.

Впечатлява отличното познаване на научната литература по темата на дисертацията, а представените три авторски изследвания показват **високо ниво на научна компетентност**. В библиографията са включени **140 заглавия**, от които 34 са на кирилица, 106 на латиница.

На вниманието ни е предложен **значим и изключително актуален труд**. Според мен **това е все още едно от малкото цялостни и задълбочени изследвания от български автор**, което е фокусирано върху нов вид комуникативна ситуация, провокирана от онлайн медиите и социалните мрежи, довела без съмнение до най-радикалната и динамична до сега в историята на медиите жанрова дивесификация. Тази нова комуникативна ситуация поставя през изследователите задачата да търсят и да разработват нови методики за описание, проучване, анализиране и прогнозиране на скоротечните промени в новите медийни пространства, на които всекидневно вече сме свидетели, а необходимостта от подобна методология за бързи рефлексии по отношение на медийното съдържание отчетливо се вижда в периоди на глобални – като ковид пандемията или войните в Украйна и Газа – или

¹ Забележка: Текстът в курсив предлага опорни точки за оценка на изследователските резултати. Препоръчителен обем на становището – 2-3 стандартни страници

пък от по-частен характер обществено политически кризи, каквато например е актуалната ситуация в момента у нас.

В превърналото се в бестселър изследователско есе „Палечка“, френският философ и антрополог Мишел Сер е категоричен в твърдението си: „Когнитивните науки доказват, че използването на Интернет, четенето и писането на съобщения с мълниеносно докосване на палчетата... не стимулират същите неврони, нито същите кортикални зони, както работата с книгата, черната дъска или тетрадката.“ Според М. Сер днешните деца „вече нямат същата глава“, „не обитават същото пространство“, „вече не говорят същия език“ и „тъй като нямат вече главата на своите родители, той или тя разбират другояче“. (М. Сер, „Палечка“, София: Сонм, 2021, с. 15-17) В този контекст фокусирането на дисертационния труд върху „специфичния инструментариум на теорията на рамкирането и феномен на медийните ефекти, служещ за рамкиране на послания и предаване на смисъл чрез визуалната комуникация“ в съвременните традиционни и онлайн медии е не просто актуално днес, то е актуално в перспектива. Традиционните методи за дискурс анализ вече не са достатъчни, за да изследват множеството проявления и ефекти, породени от сложните контаминации на вербален и визуален текст, а също и да опишат и анализират в дълбочина огромния потенциален ефект за манипулации от най-различен вид, които цялата сложна (но най-често неуловима от публиката!) мрежа от визуални пресупозиции буквално „залива“ масовата аудитория. В предложената от Йотка Панчева методика за изследване на текстуалното рамкиране „чрез съчетание между интерпретативния качествен подход и автоматизирания“, съчетан с описание и анализ на визуалното рамкиране „през теориите и инструментите на визуалната комуникация на четири различни нива“, е **най-същественият принос** на дисертационния труд. Текстът на докторантката може (и би трябвало, според мен) да се превърне в отправна точка за поредица от дискусии между експерти от различни научни полета, които наблюдават, проучват, анализират съвременната медийна ситуация. Глобалният медиен наратив днес е невъзможно, според мен даже и безсмислено, да се изследва извън контекста на всички специфики, които визуалната комуникация обективно „влага“ в класическия вербален медиатекст. Положена в контекста на класическото определение за текст на Р. Дьо Богранд и В. Дреслер, което описва текста чрез 7 задължителни и 3 регулативни принципа, без наличието на които текстът е некомуникативен, представената от Йотка Панчева научна разработка ни дава основания да дискутираме в посока, че отделните компоненти на визуалната комуникация могат да се

разглеждат ако не като част от задължителните принципи, то поне в порядъка на допълнителен четвърти регулативен принцип.

Авторефератът е с обем 32 страници (формат А 4) и е изготвен по приетия научен стандарт. Структурата му следва съдържанието на дисертацията. Авторефератът отразява вярно и пълно съдържанието на оригиналния труд и дава обективна представа за целта, задачите, етапите и резултатите на проведените изследвания.

II. Приноси на дисертационното изследване

Като приемам направените в дисертационния труд заключения и формулирани изводи, представени от Йотка Панчева и като приноси, бих обобщила, че:

- Дисертационният труд по убедителен начин постига основната цел и трите научни задачи, които постулира в уводната си част. Проведените научни изследвания доказват заявените в увода две изследователски хипотези.
- Теоретичните постановки в първа глава, историко-дескриптивният критичен анализ във втора глава, аналитичното представяне на теоретични постановки при процеса на рамкиране и мултимедийните инструменти на рамкирането за конструиране на значения и визуални послания в трета глава и представянето на **трите авторски изследвания** в четвърта глава безспорно доказват, че Йотка Панчева би се утвърдила в бъдеще като авторитетен теоретик-изследовател на съвременните динамични процеси в новата медийна следа.

III. Бележки и препоръки

Препоръката ми към този дисертационен труд е той да бъде издаден като книга, най-вече поради особената актуалност на заявената и апробирана в три различни изследвания нова интердисциплинарна методика за анализ, оценка, проучвания на конкретни казуси и разширени изследвания на съвременните медии. Една такава книга би била полезна както за студенти, така и за бъдещи изследователи не само на медиите, но и в други хуманитарни научни полета.

IV. Публикации и участия в научни форуми

Йотка Панчева представя списък със **седем публикации**, пряко свързани с текста на дисертационния труд – две от тях в научни списания и пет статии в научни сборници, някои от които преди това са били презентирани като доклади на научни конференции. С това са **изпълнени всички законови изисквания** за апробиране и оповестяване на резултатите от изследването и се покриват изискуемите национални научно-метрични показатели, като общият брой точки, представени в справката в НАЦИД, е 140.

V. Заключение

Като имам предвид:

- научноизследователските качества на предложения текст,
- научната компетентност на автора,
- уменията да адаптира различни научно-изследователски методики към конкретния научен проблем,
- приносния характер на направените теоретични изводи и обобщения,
- демонстрираните качества и умения за провеждането на съвременни научни изследвания по собствена, апробирана и доказана, методика,

убедено предлагам на членовете на уважаемото научно жури да присъди на Йотка Валентинова Панчева образователната и научна степен „доктор“ за представената дисертация на тема: „Мултимодални стимули и конструиране на значения и визуални послания. Анализ на комуникативните инструменти на традиционните и онлайн медии през теорията на рамкирането“,

Дата: 24 март 2025 г.

Рецензент:

проф. д-р Т.Монова